

УДК 347.921:347.645 (7.011-052-0532):159.923
DOI <https://doi.org/10.32837/chc.v0i43.447>

Бааджи Наталія Пилипівна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID ID: 0000-0002-9889-4879

Апалькова Інна Сергіївна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID ID: 0000-0002-4413-6677

Яницька Інна Анатоліївна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID ID: 0000-0002-4729-9076

ВРАХУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТАВЛЕННЯ ЗАКОННИХ ПРЕДСТАВНИКІВ ДІТЕЙ-ТВОРЦІВ У НОРМОТВОРЧІЙ ТА ПРАВОРЕАЛІЗАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Коли ми дивимося репортажі чи читаємо у новинах про дітей, які захоплені творчістю, сяють від радості творення, відчувають щосекундну підтримку своїх батьків у цьому процесі, то лише радіємо від того, що батьківська турбота і талант дитини змогли отримати довершену форму втілення та винагороду, як моральну, так і психологічну та фінансову. Водночас слід зважати, що дитяча творчість, навіть якщо вона підтримується батьками або іншими законними представниками дитини, потребує правової охорони та захисту в сучасному мінливому і непередбачуваному світі.

Інтелектуальна власність – міждисциплінарна сфера наукового знання, яка, між іншим, має враховувати як психологічні, так і правові аспекти функціонування зазначеного інституту. Слід зауважити, що актуальність дослідження перетину та взаємовпливів права та психології у сфері інтелектуальної власності зумовила створення у березні 2018 р. Центру психології творчості та інтелектуальної власності при Науково-дослідному

інституті інтелектуальної власності Національної академії правових наук України, що був заснований із метою розвитку нового наукового напрямку: «Юридичний та психологічний феномен творчості, наукової доброчесності та інтелектуальної власності» [1]. Серед завдань Центру виокремлено, зокрема, і «необхідність визначення юридичних та психологічних факторів, що впливають на створення об'єктів інтелектуальної власності; й аналіз підходів до розуміння природи психології творчості та її юридично значущих елементів (психогенетичного, соціального, чуттєво-емоційного, аксіологічного, діяльнісного, мотиваційного)» [2].

Наразі в Україні в умовах активної комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, створених, зокрема, дітьми, набувають актуальності дослідження особливостей психології дитячої творчості, ролі батьків (інших законних представників) у процесі створення та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, створених малолітніми та неповнолітніми дітьми, і врахування можливих моделей сімейних відносин

у процесі вдосконалення правових норм й юридичної практики, спрямованих на охорону та захист прав дітей-творців.

Стан дослідження теми. У психології проблематика творчих здібностей особистості висвітлювалась у роботах як вітчизняних, так і закордонних вчених, зокрема: Дж. Гілфорда, М.О. Бердяєва, В.Д. Дружиніна, Н.А. Карпенко, Г.С. Костюка, Н.С. Лейтеса, С.Д. Максименка, О.П. Саннікової, М.Л. Смульсон, А. Тейлора, П. Торренса, Т.Б. Хомуленко, Т.М. Яблонської тощо. Питання дитячої творчості досить повно досліджували такі науковці: Н.О. Ветлугіна, Л.А. Венгер, Л.С. Виготський, О.В. Запорожець, Ю.С. Котелянець, В.О. Левін, О.Н. Лук, О.М. Матюшкін, В.О. Моляко, О.А. Нікіфорова, Л.А. Парамонова, Я.О. Пономарьов, Б.М. Теплов, П.М. Якобсон тощо. Правові аспекти охорони та захисту інтересів дітей-творців об'єктів інтелектуальної власності розкривалися в роботах Є.Ш. Гарєєва, Ю.А. Дербакової, О.А. Негоди, А.Є. Смородиної, О.І. Харитонової, Є.О. Харитонова тощо. Водночас не досить дослідженими залишаються наразі психологічні аспекти взаємодії малолітніх і неповнолітніх дітей-творців з їх законними представниками щодо процесу реалізації майнових та немайнових прав останніх.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та емпіричне дослідження особливостей реалізації правовідносин щодо створення, використання та розпорядження об'єктами інтелектуальної власності, що були створені малолітніми та неповнолітніми особами, які перебувають у сфері впливу різноманітних психологічних факторів, що обумовлюють характер таких правовідносин з урахуванням місця законних представників дітей-творців у цьому процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У сучасному світі неможливо переоцінити роль права як найважливішого регулятора відносин у суспільстві. До певного рівня правовими нормами регламентовані буквально всі прояви активності особистості, різних колективних суб'єктів волі, зрештою держави. У процесі розвитку цивілізації відбувалася конкретизація нормативних становлень, з'явилися нові об'єкти правового регулювання [3].

Правова культура сучасного українського суспільства, яка перебуває у фазі активної трансформації, передбачає належний високий рівень правової свідомості, що знаходить свій вияв не лише у дотриманні законів, а й у правовій актив-

ності, повному та ефективному використанні правових засобів у практичній діяльності, намаганні в будь-якій справі затвердити правові засади як вищі цінності цивілізації, зокрема й у сфері функціонування інституту інтелектуальної власності.

Загальнообов'язкової чинності може набути лише та правова норма, яка здатна виконувати функцію соціальної норми, тобто відповідати соціальним потребам суспільства й особистості, відповідати соціально-психологічним механізмам людської поведінки.

Використання психологічних методів у праві інтелектуальної власності допомагає встановити, якою мірою правові норми реалізуються в реальному житті; чи немає розриву між належним і наявним; як відображаються в правових нормах психологічні закономірності, зокрема, творчого розвитку особистості тощо. Адже ст. 418 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) характеризує право інтелектуальної власності як право на об'єкт інтелектуальної власності, що є результатом інтелектуальної, творчої діяльності, чи інший об'єкт інтелектуальної власності. Отже, об'єкт права інтелектуальної власності є результатом творчої діяльності, реалізація та захист якої гарантуються ст. 54 Конституції України.

Закріпивши у Конституції можливість особистості на прояв себе в будь-якому виді творчості, держава покровоко йде до встановлення системи гарантій та захисту прав кожного творця. Наразі існує ціла група норм у Цивільному кодексі України та відповідних законах та підзаконних нормативно-правових актах, які регулюють правовідносини з реалізації суб'єктивного права на творчість, зокрема і малолітніх та неповнолітніх осіб, дієздатність яких визначається віком і є, відповідно, частковою та неповною.

Об'єкти, що створюються в процесі творчої діяльності, можуть комерціалізуватися і перетворюватися на об'єкт ринкового обігу. І саме на цьому етапі об'єкти творчої діяльності набувають ознак об'єктів права інтелектуальної власності.

Ставлення до інтелектуальної власності можна визначити як стратегію ставлення до людини загалом, тобто визнання цінності її внутрішнього світу, її здібностей, таланту і креативності, її творчого та інтелектуального потенціалу. Така стратегія ставлення насамперед повинна проявлятися у батьків стосовно своїх дітей із метою розвитку їхніх творчих здібностей та захисту їхніх інтересів.

Серед факторів, що впливають на розвиток дитячої творчості, значну роль відіграють умови сімейного виховання, вікового та індивідуального

віда до творчої діяльності, тобто зовнішні умови формування вказаних якостей, відповіддю особистості на цей запит стане формування додаткової мотивації до творчості та креативності. І провідна роль у формуванні мотивації до творчості належить сім'ї, батькам чи законним представникам дитини-творця.

Творчий потенціал дитини як прообраз дорослої творчості вбирає в себе весь попередній суспільно-історичний досвід поколінь, який неможливо засвоїти дитині самостійно. Саме батьки (усиновителі та інші законні представники) найчастіше мають вирішальну роль у розвитку здібностей і талантів дитини. Певною мірою дитина стає їхнім інтелектуальним капіталом. Недарма американська дослідниця M.J. Chan називає батьківство авторством [7]. І тому юридична практика має враховувати під час реалізації правових норм щодо прав інтелектуальної власності малолітніх та неповнолітніх осіб наявні типи сімейного виховання, які будуть визначати певною мірою й алгоритм участі батьків у розпорядженні майновими та немайновими правами інтелектуальної власності своїх дітей-творців.

Психологами доведено, що на розвиток творчих здібностей дітей впливають такі фактори сімейного виховання: стиль дитячо-батьківських стосунків (А.В. Варга, В.В. Столін); стиль контролю та керівництво дитиною (D. Baumrind) [8]; склад сім'ї та стосунки між членами сім'ї (J. Freeman, S.L. Bem) [9]; ставлення сім'ї до розвитку здібностей дитини (В.М. Дружинін) [10]. Як зазначають І.М. Біла, В.М. Дружинін, Л.Б. Єрмолаєва-Томіна, О.І. Кульчицька, саме від сім'ї залежить рівень розвитку творчості та креативності дітей і підлітків, тобто успішність розкриття та становлення творчого потенціалу особистості дитини в сім'ї залежить від родинних взаємин із особливим емоційним настроєм, проявом нестандартного підходу в різних життєвих ситуаціях [10; 11; 12]. Проте науковці також зазначали, що не кожна родина має досить високий творчий потенціал і психологічно виважені методи виховання дітей.

Згідно зі ст. 31 ЦК України особи віком до 14 років можуть здійснювати лише особисті немайнові права на результати своєї творчої, інтелектуальної діяльності. Майнові права інтелектуальної власності від імені цих осіб реалізують їхні батьки, усиновителі або інші законні представники.

Водночас слід погодитися з Є.Ш. Гарєєвим, що ст. 31 ЦК України, надаючи малолітнім дітям можливість здійснювати немайнові права інтелек-

туальної власності, фактично суперечить ст. 272 ЦК України, яка визначає, що в інтересах малолітніх, неповнолітніх, а також повнолітніх фізичних осіб, які за віком або станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої особисті немайнові права, їхні права здійснюють батьки (усиновителі), опікуни, піклувальники [13].

Наприклад, до особистих немайнових прав суб'єктів промислової власності у літературі відносять: право першого заявника; право винахідника на те, щоб його згадували як винахідника цього винаходу; право на продовження пропущених строків; право на внесення до заявки доповнень, змін та уточнень; право на участь у розгляді заявки; право на пріоритет; право на оскарження будь-яких рішень за заявкою. До особистих немайнових авторських і суміжних прав належать такі права: право визнання творцем; право перешкоджати посяганням на авторські та суміжні права, здатному завдати шкоду імені або репутації творця; інші права, передбачені законом (право заборонити згадування свого імені, право користуватися псевдонімом, право вимагати збереження цілісності твору тощо). Певна річ, що досить важко уявити, як малолітня дитина зможе самостійно здійснити ці особисті немайнові права. Тому ми погоджуємося з О.Ш. Чомашвілі, що «винайти, створити, зобразити дитина може, а набути правову охорону, здійснити та захистити це право практично не видається можливістю. І перша перешкода в цьому – сплата відповідних зборів та державного мита» [14, с. 145].

До досягнення особою 14-річного віку реалізацією її майнових прав інтелектуальної власності можуть займатися тільки її законні представники на підставі ст. 242 ЦК України. Це насамперед варто враховувати під час укладання авторських, ліцензійних та інших договорів. До майнових авторських і суміжних прав відносяться: виключне право на використання; виключне право дозволяти використання третіми особами; право перешкоджати неправомірному використанню; інші права, передбачені законом.

Щодо неповнолітніх осіб, то цивільне законодавство надає їм можливість реалізувати всі права інтелектуальної власності: як особисті немайнові, так і майнові. Ст. 32 визначає, що особа віком від 14 до 18 років (неповнолітня особа) має право самостійно здійснювати права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом. І знову ж таки погоджуємося з Є.Ш. Гарєєвим, що, як і у ст. 31 ЦК України щодо малолітніх осіб, у ст. 32 ЦК України

цесі дитячої творчості, особливо на професійному рівні. В юридичній науці комерціалізацію прав на результати інтелектуальної діяльності розглядають як основний елемент інноваційної економіки та комплексне явище, соціально-економічну передумову якого становить сприйняття цих прав як товару, потреба інших в якому дає можливість правовласнику отримувати прибуток унаслідок їх введення в обіг [17]. З юридичної точки зору, комерціалізацію інтелектуальної власності (прав на результати інтелектуальної діяльності) можна розглядати як систему правовідносин щодо забезпечення умов сприйняття цих прав як товару та отримання правовласниками прибутку від їх використання іншими особами (користувачами результатів інтелектуальної діяльності). Соціально-економічну передумову комерціалізації прав на результати інтелектуальної діяльності становить комплекс позаправових соціальних відносин (переважно економічних) у зв'язку зі сприйняттям відповідних прав інтелектуальної власності як товару, оплатне використання яких третіми особами передбачає отримання прибутку правовласником.

Якщо аналізувати закордонну практику, то слід процитувати Wall Street Journal, котрий зазначає, що технологічні стартапи та інші компанії, які займаються комп'ютерним програмним забезпеченням, такі як Apple і Google, часто змагаються, щоб наймати підлітків для написання коду або створення нових програм. Оскільки медіагіганти, такі як Disney і Viacom, створюють шоу з дедалі молодшими виконавцями, а YouTube, Spotify та інші онлайн-компанії розміщують контент від зацікавлених молодих творців, можна говорити, що контент від неповнолітніх користується все більшим попитом у корпорацій. Все це створює труднощі щодо найму або роботи за контрактами з неповнолітніми (або контрактами, які включають договірну сторону віком до 18 років) [18].

Звичайно, що і в США неповнолітня особа може відмовитися від договору в будь-який момент під час неповноліття або після досягнення повноліття. Без дійсної письмової угоди працевлаштування є «за бажанням», відповідно до законодавства більшості штатів США, що означає, що неповнолітній може залишити роботу в будь-який час. Закон про авторське право, який застосовується до комп'ютерного коду в цій країні, вимагає підписаного листа для передачі авторських прав і поширюється на авторів будь-якого віку, тому без дійсної письмової угоди зміст, створений неповнолітнім, не може бути дійсно переданий

від його автора роботодавцю. Дилема, яку створює можливість неповнолітнього відмовитися від контракту, полягає в тому, що це може серйозно поставити під загрозу фінансові інвестиції роботодавця в послуги неповнолітнього.

Проста практика, коли батьки або опікуни неповнолітнього спільно підписували, затверджували або «гарантували» договір, не вирішувала проблеми в судах. Неповнолітній все ще міг відмовитися від договору на підставі дитинства, стверджуючи, що батько або опікун не мав повноважень для укладення договору. В деяких юрисдикціях суди вважають протилежним державному порядку навіть застосовувати такі гарантійні формулювання щодо батьків чи опікунів, оскільки це порушить мету законів, які стосуються судового затвердження контрактів із неповнолітніми. Так звані «робочі документи», згідно з законодавством штату, можуть працювати для цілей мережі швидкого харчування або схожих погодинних робіт, але, ймовірно, їх не досить для цілей технологічної компанії.

Хоча багато технологічних компаній і можуть посилатися на той факт, що, на їхню думку, неповнолітній є працівником, який створює інтелектуальну власність для компанії, цього може бути не досить для передачі прав компанії на комп'ютерний код, написаний дитиною-підлітком, як, наприклад, «робота, зроблена за наймом», відповідно до законодавства США про авторське право. Варто сказати, що адвокати не покладаються на доктрину роботи за наймом, яка є невизначеним шляхом для технологічної компанії (тим більше, коли вона має справу з неповнолітніми).

У кількох штатах, зокрема в Нью-Йорку та Каліфорнії, є закони, які стосуються судового затвердження контрактів із неповнолітніми. Закон Нью-Йорка про мистецтво та культуру §35.03 передбачає судове затвердження певних контрактів на послуги неповнолітніх віком до 18 років. Застосована процедура може бути дещо складною та може виявитися лабіринтом для юристів без досвіду в цій сфері. Однак технологічні та медіакомпанії, які наймають неповнолітніх або укладають контракти з ними, повинні досліджувати ефективність отримання дозволу суду, щоб захистити свої інвестиції.

Якщо суд затверджує контракт у судовому порядку, неповнолітній притягується до стандарту відповідальності дієздатних осіб за свої договірні зобов'язання, запевняючи компанію-роботодавця, що вона отримає те, про що домовлялась, і що договір є юридично дійсним.

Виходячи з вищевикладеного, нами було проведено емпіричне дослідження з неповнолітніми 12–13 років, які займаються у різних творчих студіях (вокальній, театральній, танцювальній і модельній студіях міста Одеси) та їхніми батьками. У дослідженні взяли участь 80 підлітків та 80 батьків.

У процесі дослідження було визначено, що серед усіх батьків опитаної групи 50% використовують стиль виховання «кооперація», що свідчить про інтерес батьків до справ своєї дитини, прагнення допомогти їй в усьому, високу оцінку інтелектуальних та творчих здібностей дитини, заохочення ініціативи та самостійності, довіру до дитини, прагнення розділити її точку зору в суперечливих питаннях. 40% досліджуваних батьків поважають індивідуальність своєї дитини, симпатизують їй, прагнуть проводити багато часу разом із дитиною, схвалюють її інтереси та плани, тобто їм властивий стиль виховання «прийняття». У 5% батьків переважає стиль «авторитарна гіперсоціалізація», вони постійно стежать за соціальними досягненнями своїх дітей та вимагають соціального успіху, вони добре знають індивідуальні здібності своєї дитини, її думки та почуття. У 5% батьків виявлено стиль виховання «симбіоз», що свідчить про постійне відчуття тривоги за дитину та прагнення відгородити її від труднощів життя.

За допомогою авторської анкети було встановлено, що більшість батьків (70%) мають загальні знання щодо правових засад регулювання права дітей на об'єкти інтелектуальної власності. 30% батьків не досить ознайомлені з правовими обов'язками щодо своєї ролі у процесі створення та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, створених їхніми неповнолітніми дітьми. Якраз батьки останньої групи у своєму вихованні найчастіше використовують такі стилі виховання, як «симбіоз» та «авторитарна гіперсоціалізація», рідше – стиль «прийняття».

Серед неповнолітніх досліджуваних було проведено анкетування, метою якого було з'ясування знань про їхні права інтелектуальної власності. Досліджуваним пропонувалося відповісти на низку запитань щодо того, як вони розуміють поняття інтелектуальної власності; що таке право на інтелектуальну власність; хто реалізує їхні права на результати творчої, інтелектуальної діяльності; з якого віку вони мають право самостійно здійснювати свої права та в яких випадках. Проведене анкетування дозволило з'ясувати, що більшість опитаних знають свої права, але недостатньо (45%), 40% респондентів знають свої

права, і лише 20% не знають свої права на результати творчої, інтелектуальної діяльності. Виявлено, що не всі досліджувані знають, хто реалізує їхні права на інтелектуальну власність. Так, лише 35% опитаних знають, що їхні права на результати творчої, інтелектуальної діяльності можуть реалізовувати їхні батьки, доки їм не виповниться 14 років. 15% респондентів вважають, що їхні права реалізують лише керівники гуртків. Решта досліджуваних неповнолітніх не знає, хто може реалізовувати їхні майнові та немайнові права. 45% досліджуваних приблизно знають, що таке інтелектуальна власність, а інші – не надто розуміють це поняття. Було з'ясовано, що більшість досліджуваних, які знають свої права на інтелектуальну власність та хто ці права реалізує, є представниками театральної та модельної студій, порівняно з представниками інших студій. Це пов'язано з особливостями реалізації творчих здібностей неповнолітніх якраз у цій діяльності, а саме підлітки з театральної студії постійно беруть участь у мюзиклах, виставах, театральних постановках, які представляють не лише в нашій країні, а й за кордоном, а неповнолітні з модельних студій беруть участь у показі колекцій одягу дизайнерів не лише в Україні, а й за кордоном.

Досліджено рівень креативності у підлітків та виявлено, що серед опитуваних жоден не мав низького рівня розвитку творчих здібностей. Проте у 43% неповнолітніх переважає середній рівень розвитку креативності, а у решти досліджуваних – високий рівень (57%). Це свідчить про те, що досліджувані прагнуть експериментувати, мають почуття краси, самодостатні, бажають бути кращими. Детальний аналіз дозволив виявити, що саме серед представників театральної студії найбільша кількість досліджуваних має високий рівень розвитку творчих здібностей, а найменша кількість підлітків із високим рівнем творчих здібностей виявлена серед представників модельної студії. Тобто більш високий рівень розвитку творчих здібностей виявлено у представників театральних студій, порівняно з представниками інших творчих гуртків (на рівні статистичної значущості $p \leq 0,05$).

Аналіз результатів дослідження особистісних креативних здібностей за методикою О.Є. Тунік дозволив виявити, що у 35% досліджуваних переважає високий рівень схильності до ризику, у 40% опитаних – підвищений рівень, а у 25% респондентів – середній рівень цього показника. Також виявлено, що у досліджуваних досить високий рівень допитливості та уваги. З'ясовано, що

ЛІТЕРАТУРА:

1. Центр психології творчості. URL: <http://ndiiv.org.ua/index.php/ua/tsentr-psykholohii-tvorchosti>.
2. Концепція Центру психології творчості та інтелектуальної власності НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. URL: <http://ndiiv.org.ua/index.php/ua/tsentr-psykholohii-tvorchosti?task=view&id=204>.
3. Жамойто З.А. Юридическая психология : учеб.-метод. комплекс для студентов. В 2 кн. Книга 1. Общая часть. Новополюк : ПГУ, 2010. 336 с.
4. Подьяков Н.Н. Новый подход к развитию творчества у дошкольников. *Вопросы психологии*. 1990. № 1. С. 16–19.
5. Годфруа Ж. Что такое психология: в 2-х т. / пер. с франц. Москва : Мир, 1992. Т. 1. 496 с.
6. Антонян Ю.М. О сущности мотивов. *Философские науки*. 2009. № 5. С. 69–78.
7. Chan M.J. The authorial parent: an intellectual property model of parental rights. URL: <http://www.nyulawreview.org/sites/default/files/pdf/4.pdf>.
8. Baumrind D. Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monographs*. 1971. No. 1. Pt. 2.
9. Bem, S.L., Martyna, W., Watson, C. (1976) Sex typing and androgyny: Further explorations of the expressive domain. *Journal of Personality and Social Psychology*. № 34 (5). P. 1016–1023. DOI: 10.1037/0022-3514.34.5.1016.
10. Дружинин В.Н. Психология семьи. Москва : «КСП», 1996. 160 с.
11. Біла О.О. Педагогічна діагностика виховного потенціалу сім'ї : методичні рекомендації. Ізмаїл : ІДПІ, 2002. 53 с.
12. Моляко В.А., Кульчицкая Е.И. Психология детской одаренности. Киев : Знание, 1995. 304 с.
13. Гареев Є.Ш. Особливості здійснення права інтелектуальної власності особами, які не досягли повноліття. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 42. С. 32–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2008_42_6.
14. Чомахішвілі О.Ш. Права інтелектуальної власності дітей. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 4. Том 1. URL: http://www.nvppp.in.ua/vip/2019/4/tom_1/26.pdf.
15. Рекомендація щодо віку приймання дітей на непромислові роботи № 41 від 30 квітня 1932 р. № 41. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_026#Text.
16. Нецька Л.С., Боржемська О.М. Договір про створення виконання малолітніми та неповнолітніми особами: трудовий чи цивільно-правовий? *Вісник Академії адвокатури України*. 2012. № 3. С. 224–228. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:VAFfkaXmkaAJ:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/vaau_2012_3_51.pdf+&cd=6&hl=ru&ct=clnk&gl=ua.
17. Шушакова І.К. Особливості комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності на вітчизняних підприємствах. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2015. Вип. 2. С. 133–141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2015_2_18.
18. Wallace, E.J. Collins, I. Judicial Approval of Contracts With Minors. 2014. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/20141106144333-11127956-judicial-approval-of-contracts-with-minors>.

Бааджи Наталія Пилипівна, Апалькова Інна Сергіївна, Яніцька Інна Анатоліївна

ВРАХУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТАВЛЕННЯ ЗАКОННИХ ПРЕДСТАВНИКІВ ДІТЕЙ-ТВОРЦІВ У НОРМОТВОРЧІЙ ТА ПРАВЕРЕАЛІЗАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню психологічних аспектів ставлення представників дітей-творців до їх правової грамотності. У роботі аналізується інтелектуальна власність, яка являє собою деякий продукт розумової діяльності та дій особистості, що має нематеріальний характер, тобто є творінням людського інтелекту. Серед об'єктів права інтелектуальної власності виокремлюють літературні та мистецькі твори, наукові винаходи, відкриття та інші результати інтелектуальної діяльності. Створенням таких об'єктів можуть займатися малолітні та неповнолітні діти-творці. Водночас має бути враховано, що дитяча творчість, навіть якщо вона підтримується батьками або іншими законними представниками дитини, потребує правової охорони та захисту в сучасному мінливому та непередбачуваному світі. Саме батьки та інші законні представники повинні відігравати значну роль у процесі створення такими дітьми об'єктів інтелектуальної власності. З'ясовано, що розвиток творчих здібностей неповнолітніх залежить від індивідуального розвитку, стилю дитячо-батьківських стосунків, складу сім'ї та стосунків між її членами, ставлення сім'ї до розвитку здібностей дитини, найближчого соціального середовища.

Обґрунтовується, що в умовах активної комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, створених, зокрема, дітьми, набувають актуальності дослідження особливостей психології дитячої творчості, ролі батьків (інших законних представників) у процесі створення та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, створених малолітніми і неповнолітніми дітьми, та врахування можливих моделей сімейних відносин у процесі вдосконалення правових норм й юридичної практики, спрямованих на охорону та захист прав дітей-творців.

Має бути враховано також, що від стилю сімейного виховання залежить рівень розвитку творчих здібностей та правової грамотності неповнолітніх. Найсприятливішим серед стилів виховання є «кооперація», за якої відбувається повноцінний розвиток особистості неповнолітньої дитини та захист її прав на інтелектуальну власність.

Ключові слова: діти, батьки, інтелектуальна власність, особисті немайнові права, майнові права, дитяча творчість, сім'я, опікуни, піклувальники, усиновителі, об'єкти, сімейне виховання, законні представники, діти-творці, «авторитарна гіперсоціалізація», «симбіоз».

